

A TŰZOLTÓSÁG MŰSZAKI MENTÉSI ÉS KÁRELHÁRÍTÁSI FELADATAINAK CÉLJA, TERÜLETEI, HELYE, SZEREPE A KATASZTRÓFA-ELHÁRÍTÁSI FELADATOK KÖZÖTT

Laczik Balázs okl. mk. tű. hdgy.

Hivatásos Önkormányzati Tűzoltóság, Gyöngyös

Napjainkban a szakemberek között a mentési feladatok végrehajtása során gondot okoz, hogy nem ugyan azt értik a műszaki mentés és kárfelszámolás fogalma alatt és másképpen közelítik meg azok belső szakmai tartalmát is. Addig, amíg a tűzoltóságok az 1996. évi XXXI. tv. alapján értelmezik a műszaki mentési munkálatokat, a katasztrófavédelmi szakemberek ezt komplexitásában közelítik meg. Ahhoz, hogy a mentés során a mentőszervezetek összehangoltan tudják a feladataikat végrehajtani, fontos követelmény, hogy a különböző szakmai fogalmak és megnevezések, valamint azok belső tartalma alatt mindenki ugyanazt értse. Ebben a cikkben célul tűztem ki annak vizsgálatát, hogy a tűzoltóság jogszabályban rögzített műszaki mentési és kárelhárítási feladatai része-e, a katasztrófák elleni védekezés komplex feladatrendszerének, és milyen kapcsolata van a katasztrófavédelem katasztrófa-elhárítási feladatok alrendszerén belül a kárelhárítás és kárfelszámolás feladatcsoportjaival.

1. Bevezetés

Hazánkban az egységes katasztrófavédelem hivatásos szervezeti eleme 2001-ben jött létre a Tűzoltóság és a Polgári Védelem országos és megyei szintű szervezeteinek összevonásával. Az egységes katasztrófavédelmi rendszer

létrehozásának célja, hogy egy olyan integrált védelmi rendszer jöjjön létre, amely a katasztrófák elleni védekezésben leginkább érintett szervezeteken túl magában foglalja a társadalom valamennyi erőit, erőforrásait, amelyek elengedhetetlenül fontosak a hatékony védekezés megvalósításához. A hazai katasztrófavédelmen belül továbbra is megmaradt a két szervezet – a tűzoltóság és a polgári védelem – alaprendelteste, amely az alábbiakban foglalható össze:

- A tűzoltóság alaprendelteste az 1996. évi XXXI. tv. bevezetőjében foglaltak szerint: *„...az élet- és vagyónbiztonságot veszélyeztető tüzek megelőzése, a tüzeseteknél, a műszaki mentéseknél való segítségnyújtás, és a tűz elleni védekezés...”*.
- A polgári védelem alaprendelteste az 1996. évi XXXVII. tv. 1. §-ban foglaltak szerint: *„...fegyveres összeütközés, a katasztrófa, valamint más veszélyhelyzet életet és a létfenntartáshoz szükséges anyagi javakat fenyegető hatásai elleni védekezés, a lakosság oltalmazása érdekében a védekezésre való felkészítés...”*.

A fentiekből látható, hogy mindkét szervezet alapfeladata az élet és vagyonmentés, ezért elengedhetetlen, hogy a műszaki mentéssel és a kárelhárítással kapcsolatos fogalmakat és feladathalmazokat is egyformán értelmezzék, mert ennek hiánya akadályozza a hatékony feladatvégzést. Sajnálatos, hogy a katasztrófavédelemmel kapcsolatos hazai jogszabályok nem rögzítik a kárelhárítás és kárfelszámolás fogalmát, de a tűzoltóság tűzoltási és műszaki mentési tevékenységéről és annak szabályairól szóló 1/2003. BM rendelete is csak a műszaki mentést határozza meg. Ahhoz, hogy meg tudjam állapítani, hogy a tűzoltóság jogszabályban rögzített műszaki mentési feladatai részét képezik-e, a katasztrófák elleni védekezés komplex feladatrendszerének, rendszerszemléletű megközelítéssel kell megvizsgálni a hazai egységes katasztrófavédelmi rendszer felépítését, működési mechanizmusát. Csak ennek ismeretében lehet helyes következtetéseket levonni arra vonatkozóan, hogy a

két feladatszoport milyen kapcsolatban van egymással és melyik része a másiknak.

2. A katasztrófavédelem kárelhárítási és kárfelszámolási feladatainak értelmezése, helyük a katasztrófa-elhárítási feladatok alrendszerében

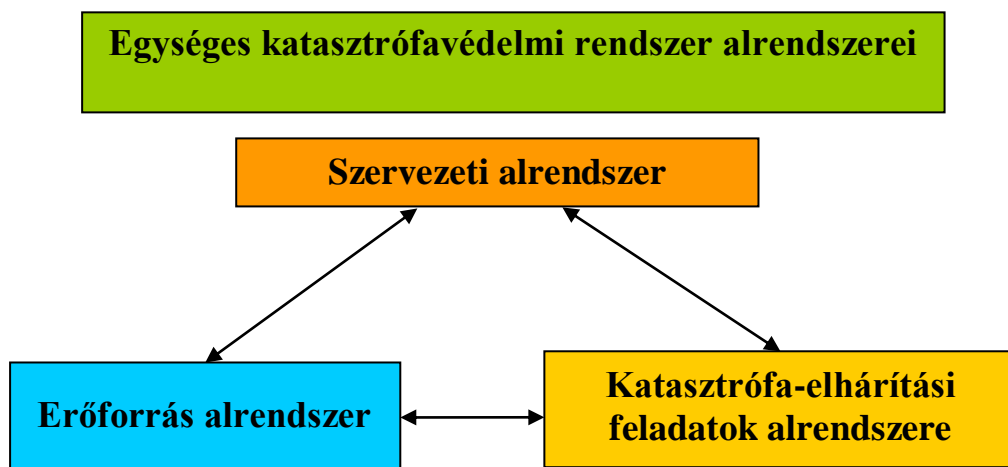
Napjainkban a vonatkozó jogszabályok egyértelműen rögzítik a hazai katasztrófavédelmi rendszer működési kereteit, az irányítással összefüggő hatás és jogköröket, az alapvető feladatokat, de nem térnek ki a rendszer komplexitásának, valamint a különböző alrendszerek és azok elemeinek bemutatására. Ezért a következő alfejezetekben elvégzem a hazai katasztrófavédelem felépítésének rendszerszemléletű vizsgálatát, bemutatom a különböző alrendszereket és azok egymáshoz való kapcsolatát, valamint az alrendszerek elemeinek csoportosítását.

2.1. A katasztrófavédelem rendszerszemléletű értelmezése, alrendszerei és azok egymással való kapcsolata

A jogszabályok egyértelműen rögzítik, hogy a katasztrófák elleni védekezés nemzeti ügy, amely csak társadalmi összefogással valósítható meg hatékonyan. Ebbe a társadalmi összefogásba nem csak a védekezésben résztvevő szervezetek széles területe tartozik bele, hanem mindazon erőforrások összessége is, amelyek a teljes feladatrendszer végrehajtásához szükséges. Ebből kiindulva, megállapítható, hogy hazánk egységes katasztrófavédelmi rendszerén belül, három alrendszert különböztetünk meg. Ezek a következők:

- **Szervezeti alrendszer;**
- **Erőforrás alrendszer;**
- **Katasztrófa-elhárítási feladatok alrendszere.**

Az alrendszerek között szerves kapcsolat van, azok egymással szorosan összefüggnek. A védekezésben résztvevő szervezetek (szervezeti alrendszer) a szükséges erőforrások nélkül (erőforrás alrendszer) nem képesek ellátni a feladataikat, vagyis a katasztrófa-elhárítási feladatok alrendszerének feladathalmazait végrehajtani. Ha valamelyik alrendszer nem megfelelően működik, vagy működésében zavar keletkezik, az kihat az egész rendszerre, előfordulhat, hogy a teljes katasztrófavédelem működésképtelenné válik. A katasztrófavédelmi rendszer felépítése az 1. számú ábrán látható.

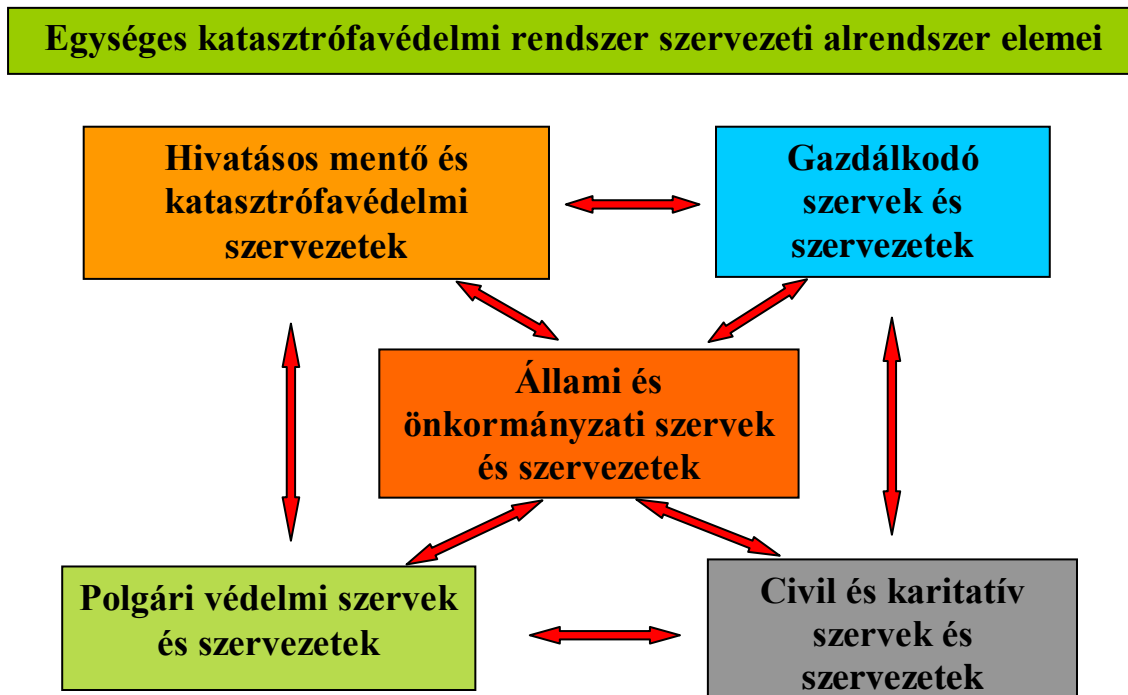
1. sz. ábra: A katasztrófavédelmi rendszer alrendszerei és azok kapcsolata¹

Most pedig megvizsgálom az alrendszerek felépítését, azok elemeit.

Szervezeti alrendszer alatt kell érteni mindazon szervek és szervezetek összességét, amelyek valamilyen formában közvetve, vagy közvetlenül részt vesznek a katasztrófák elleni védekezés feladatainak tervezésében, szervezésében, a megelőzés, a mentés és helyreállítás feladatainak

¹ Forrás: Prof. Dr. Szabó Sándor – Dr. Tóth Rudolf: A kárelhárítási és kárfelszámolási feladatok értelmezése a katasztrófavédelem területén. Vith International Symposium on Defence Technology, 6-7 May 2010 Budapest, Hungary. Konferencia CD kiadványában megjelent cikk. 4. oldal.

végrehajtásában, valamint azok irányításában, koordinálásában. A szervezeti alrendszer elemeit és azok kapcsolatát a **2. számú ábra** szemlélteti.

2. sz. ábra: Szervezeti alrendszer felépítése és a szervezeti elemek közötti kapcsolatok²

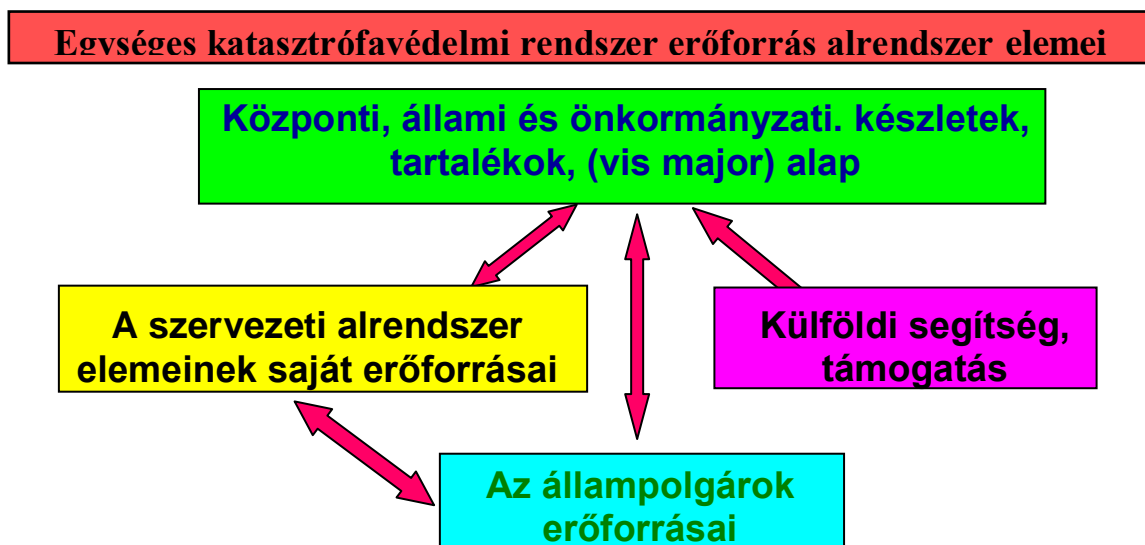
Hazánkban a katasztrófák elleni védekezés állami feladat, ezért az állami, az önkormányzati szerveknek, szervezeteknek és azok intézményeinek központi szerepe van, így az alrendszer valamennyi elemével szoros kapcsolatban állnak. Alapvetően itt történik a jogi szabályozás, a feladatok összehangolása, a tevékenységek irányítása valamint az erőforrások biztosításának koordinálása. A szervezeti alrendszeren belül kiemelt szerepe van a hivatásos mentő és katasztrófavédelmi szerveknek és szervezeteknek, (tűzoltóság, rendőrség, mentők, honvédség, a hivatásos katasztrófa- és polgári védelmi szervezetek stb.), mert ezek saját szervezeteikkel, képességeikkel és erőforrásaikkal gyorsan és hatékonyan tudnak részt venni a mentési és a kárfelszámolási feladatokban.

² Forrás: Dr. Tóth Rudolf – Horváth Zoltán: A logisztikai támogatás helye, szerepe a hazai katasztrófavédelem rendszerében. Polgári Védelmi Szemle 2009. 1. szám. 150. oldal. ISSN 1 788-2168.

Fontos szerepük van továbbá gazdálkodó szervezeteknek és szervezeteknek, a humanitárius és az önkéntes alapon szerveződő civil szervezeteknek, mert ezek egy részt közvetlenül bevonhatók a feladatok végrehajtásába, más részt az általuk biztosított erőforrások képezik a védekezés erő, eszköz és anyagigényét. Az állampolgárokból jogszabályi kötelezettség alapján létrehozott polgári védelmi szervezetek reprezentálják a teljes társadalmi összefogást, de ezen szervezetek kiképzettsége, felszereltsége, ezáltal működőképességének biztosítása napjainkban nem megoldott.

Az erőforrás alrendszer alatt kell érteni mindazon erőket, eszközöket, anyagi készleteket, pénzügyi forrásokat, melyek a katasztrófa-elhárítás során igénybe vehetők és felhasználhatók.

Az alrendszer elemei a **3. számú ábrán** láthatók.

3. sz. ábra: Az erőforrás alrendszer elemei és azok kapcsolata³

Az erőforrás alrendszer egyik legfontosabb eleme a szervezeti alrendszer elemeinek saját erőforrása, mert ezek a feladatok végrehajtása során közvetlenül

³ Forrás: Dr. Tóth Rudolf – Horváth Zoltán: A logisztikai támogatás helye, szerepe a hazai katasztrófavédelem rendszerében. Polgári Védelmi Szemle 2009. 1. szám. 152. oldal. ISSN 1 788-2168.

és azonnal igénybe vehetők. Az elemek között meghatározó szerepe van az állami és önkormányzati készleteknek, tartalékoknak, mert az állami szervek és a katasztrófavédelemre kijelölt szervezetek katasztrófa-elhárításának költségeit az állam fedezi.⁴ Fontos szerepe van az állampolgárok által biztosított erőforrásoknak is, amelyek egyéni felajánlások, adományok, vagy jogszabályi kötelezettség alapján történő rendelkezésre bocsátás formájában valósul meg. A fentiekből látható, hogy az erőforrás alrendszer felöleli az ország összes olyan erőforrását, amely a katasztrófavédelmi feladatok végrehajtásához szükségesek, de magába foglalja a külföldi segélyeket, segítségnyújtásokat is. Ez utóbbiak hatékony felhasználása csak központi koordináció mellett valósítható meg.

A katasztrófa - elhárítási feladatok alrendszere alatt kell érteni mindazon feladatok összességét, amelyeket a lakosság életének megóvása, az anyagi javak mentése, a katasztrófák kialakulásának megelőzése, a közvetlen veszélyek elhárítása a pusztító (károsító) hatások csökkentése, a következmények felszámolása, valamint az életfeltételek biztosítása érdekében kell végrehajtani. A katasztrófák elleni védekezés feladatai alapvetően kötődnek a *megelőzés, a mentés és a helyreállítás időszakaihoz*, ezért célszerű az alrendszer feladatait ezen három időszak szerint csoportosítani. Az így kialakított feladathalmazok adják az alrendszer három elemét, amely a **4. számú ábrán** látható.

⁴ Forrás: 1999. évi LXXIV. törvény a katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről, 46.§ - <https://kereses.magyarország.hu/jogszabalykereso>. 2010.08.25.

4. sz. ábra: A katasztrófa-elhárítási feladatok alrendszerének elemei és azok kapcsolata⁵

A három időszak feladatai egymástól alapvetően nem különíthetők el, azok egymással szorosan összefüggnek, egymásra gyakorolt hatásuk a védekezés eredményességét befolyásolják. A feladatcsoportok végrehajtásának alapvető feltételrendszerét már a „megelőzés” időszakában ki kell alakítani, a „mentés” időszakában az erőket koncentrálni kell, míg a teljes „helyreállítás” feladatainak végrehajtása időben el is húzódhat.

Összességében megállapítható, hogy az egységes katasztrófavédelmi rendszer alrendszerei között szoros és szerves kapcsolat van. A katasztrófa-elhárítási feladatokat csak *felkészült* és *jól felszerelt* szervezetek tudják ellátni. A szervezetek megfelelő felkészültségi és képességi szintjeinek elérését a rendelkezésre álló erőforrások alapvetően befolyásolják. Bármelyik is hiányzik, vagy azok nem egyszerre és egyidőben állnak rendelkezésre, a feladatok nem hajthatók végre eredményesen. Ez bizonyítja, a rendszer összetettségét és komplexitását, valamint azt, hogy a sikeres védekezés csak a társadalom összefogásával valósítható meg maradéktalanul.

⁵ Forrás: Dr. Tóth Rudolf – Horváth Zoltán: A logisztikai támogatás helye, szerepe a hazai katasztrófavédelem rendszerében. Polgári Védelmi Szemle 2009. 1. szám. 154. oldal. ISSN 1 788-2168.

2.2. A kárelhárítási és kárfelszámolási feladatok fogalma, célja, szerepe a katasztrófa-elhárítási feladatok alrendszerében

A kárelhárítási és a kárfelszámolási feladatok a katasztrófa-elhárítási feladatok alrendszerén belül jelennek meg és magukba foglalják mindazon feladatokat, amelyek:

- a közvetlen életmentéssel;
- az anyagi javak mentésével;
- az alapvető életfeltételek megteremtésével;
- a károk felszámolásával és a kárterület végleges helyreállításával kapcsolatosak.

A jogszabályok nem tartalmazzák a katasztrófa-elhárítás, a kárfelszámolás és kárelhárítás fogalmát, nem adják meg azok tartalmát. Ennek ismertetéséhez felhasználom a ZMNE oktatói állományának kutatási eredményeit és az egyetemi tanulmányaim alatt elsajátított ismeretanyagokat.⁶

A **katasztrófa-elhárítási feladatok fogalma:** mindazon elvek, módszerek, továbbá azon szervezési, tervezési, irányítási és végrehajtási feladatok összessége, amelyek a katasztrófák elleni védekezés megelőzési, mentési és helyreállítási időszakában a lakosság életének és anyagi javainak védelme, a katasztrófák kialakulásának megakadályozása, a pusztító hatások csökkentése, a következmények felszámolása és az életfeltételek megteremtése érdekében kell végrehajtani.

A **katasztrófa-elhárítás célja:** az élet és anyagi javak védelme, a katasztrófák kialakulásának megakadályozása, a pusztító hatások csökkentése, a következmények felszámolása, és az életfeltételek megteremtése.

⁶ Forrás: Prof. Dr. Szabó Sándor – Dr. Tóth Rudolf: A kárelhárítási és kárfelszámolási feladatok értelmezése a katasztrófavédelem területén. VIth International Symposium on Defence Technology, 6-7 May 2010 Budapest, Hungary. Konferencia CD kiadványában megjelent cikk. 7-8. oldal.

A kárelhárítási feladatok fogalma: a katasztrófák elleni védekezés mentési időszakában az azonnali beavatkozások, operatív intézkedések keretében végrehajtandó feladatok azon része, valamint mindazon rendszabályok és tevékenységek összessége, melyek biztosítják az azonnali élet- és vagyonmentést, a káros hatások továbbterjedésének megakadályozását, a következményeinek mérséklését vagy kiküszöbölését, valamint a súlyos környezeti károk kialakulásának megakadályozását.

A kárelhárítási feladatok célja: katasztrófák és más veszélyek esetén közvetlenül biztosítsák a lakosság életének és az anyagi javak megóvását, károk mérséklését, a mentési feltételeket és a mentés biztonságos végrehajtását.

A kárfelszámolási feladatok fogalma: a kárfelszámolás, a kárelhárítással egy időben, vagy azt követően, alapvetően a helyreállítás időszakában végrehajtásra kerülő olyan feladatok, intézkedések és tevékenységek összessége, amely magában foglalja a katasztrófák bekövetkezése előtti állapot elérése érdekében a keletkezett károk és a következmények felszámolását, az élet feltételeit biztosító alapellátás és közszolgáltatás normalizálását, az alkotmányos emberi, állampolgári jogok és kötelezettségek feltételeinek újbóli megteremtését, továbbá a felelősség megállapítása érdekében a tényfeltáró feladatok végrehajtását.

A kárfelszámolási feladatok célja: célja, hogy az azonnali és ideiglenes helyreállításokkal segítsék a kárterületen a mentőerőket a mentési feladataik végrehajtásában, biztosítsák az alapvető életfeltételek kialakítását, valamint valósítsák meg a végleges helyreállítást, a kárterület teljes rehabilitációját.

Az 5. sz. ábrán szemléltetem a kárelhárítási és kárfelszámolási feladatok csoportjainak és a védekezési időszakok kapcsolatát. Jól látható, hogy a mentési

időszakban nem csak kifejezetten kárelhárítási feladatok kerülnek végrehajtásra, hanem itt kell végrehajtani azokat az azonnali és ideiglenes kárfelszámolási feladatokat is, melyek célja, hogy segítsék a mentőerőket az élet és anyagi javak mentésében, valamint az élet újraindításához szükséges feltételek kialakításában. A katasztrófa-elhárítás alapját képezik a kárelhárítási és kárfelszámolási feladatok csoportjai.

5. sz. ábra: A kárelhárítási és kárfelszámolási feladatok és azok időszaki eloszlása⁷

A feladatcsoportok vizsgálata során arra a megállapításra jutottam, hogy a kárelhárítási és kárfelszámolási feladatok a katasztrófa-elhárítási feladatok alrendszerének alapját képezik és a végrehajtási időszakok szerint, nem lehet őket egyértelműen szétválasztani.

A fentiekben megvizsgáltam, hogy hol helyezkednek el a kárelhárítási és kárfelszámolási feladatok a katasztrófavédelem egységes rendszerében,

⁷ Forrás: Prof. Dr. Szabó Sándor – Dr. Tóth Rudolf: A kárelhárítási és kárfelszámolási feladatok értelmezése a katasztrófavédelem területén. Vith International Symposium on Defence Technology, 6-7 May 2010 Budapest, Hungary. Konferencia CD kiadványában megjelent cikk. 8. oldal.

javaslatokat tettem fogalmi meghatározásukra, valamint feltártam a védekezési időszakokkal való kapcsolatukat. A következő alfejezetben bemutatom a tűzoltóságok jogszabályokban meghatározott műszaki mentési és kárelhárítási feladatainak tartalmát, célját és a végrehajtás területeit.

3. A tűzoltóság műszaki mentési és kárelhárítási feladatainak értelmezése, fogalma, a végrehajtás célja és területei

A tűzoltóságok alaprendeltetése a műszaki mentési és kárfelszámolási feladatok elvégzése a mindennapok és katasztrófák során. A tűzoltóság alaprendeltetését a bevezetőben leírtak szerint az 1996. évi XXXI. törvény határozza meg, mely szerint a műszaki mentési és kárfelszámolási feladatok fontos és kiemelt szerepet töltenek be a tűzoltóság feladatrendszerében.

3.1. A tűzoltóság műszaki mentési és kárelhárítási feladatainak értelmezése, fogalma a jogszabályok tükrében

A tüzesetek, balesetek során az esetek többségében szükség van műszaki mentésre. A tűzoltóságok alaprendeltetését a bevezetőben ismertettem. Az 1996. évi XXXI. törvény értelmező rendelkezése részletes fogalmat határoz meg a műszaki mentésre. *„Műszaki mentés a természeti csapás, baleset, káreset, rendellenes technológiai folyamat, műszaki meghibásodás, veszélyes anyag szabadba jutása vagy egyéb cselekmény által előidézett veszélyhelyzet során az emberélet, a testi épség és az anyagi javak védelme érdekében a tűzoltóság részéről – a rendelkezésre álló, illetőleg az általa igénybe vett eszközökkel – végzett elsődleges beavatkozási tevékenység.”*⁸ A jogszabály által meghatározott fogalom lefedi a tűzoltóság mindennapi műszaki mentési tevékenységét. A

⁸ Forrás: 1996. évi XXXI. tv. a tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról 4. § g) pontja – <https://kereses.magyarorszag.hu/jogszabalykereso>. 2010.08.25.

fogalom azonban szinte csak a balesetekre értelmezi a műszaki mentést, nem tesz említést katasztrófáról, csak utalásokat tartalmaz (emberélet, testi épség, anyagi javak védelme érdekében végzett tevékenység, stb.).

A cikk előző alfejezetében kifejtettem a katasztrófák elleni védekezés kárfelszámolási, kárelhárítási feladatainak célját, tartalmát, ugyanakkor látnunk kell, hogy a tűzoltóság ilyen irányú tevékenységét szabályozó 1/2003. BM rendeletben csak a műszaki mentési feladatok jelennek meg. A tűzoltóságok működésének jogszabályi hátterét vizsgálva megállapítható, hogy a jelenleg érvényes jogszabályok egyike sem értelmezi a kárelhárítási és kárfelszámolási feladatokat, nem határozza meg azok tartalmát, csak a tűzoltási és műszaki mentési feladatokat részletezi. Tehát, tűzoltósági szempontból **nem műszaki mentési és kárelhárítási feladatokról, hanem csak műszaki mentési feladatokról beszélhetünk.**

3.2. A műszaki mentés végrehajtásának célja és területei

A műszaki mentési szabályzatot tartalmazó 1/2003. BM rendeletben a műszaki mentés célja a következők szerint lett rögzítve: *„A felderítés, a beavatkozás során elsődlegesen az életveszély elhárítására, a testi épség és anyagi javak védelmére, a tűz- és robbanásveszély megakadályozására, valamint a további balesetek megelőzésére kell törekedni.”*⁹

Az 1/2003. BM rendelet három részből áll:

- - tűzoltási szabályzat;
- - műszaki mentési szabályzat;
- - és az atomerőművek, kutatóreaktorok, kiégett nukleáris fűtőelemek tárolóinak tűzoltási és műszaki mentési követelményei.

⁹ Forrás: A tűzoltóság tűzoltási és műszaki mentési tevékenységének szabályairól – 1/2003. (I. 9.) BM rendelet 392. pont <https://kereses.magyarorszag.hu/jogszabalykereso>. 2010.08.25.

A rendelet műszaki mentési szabályzata kiemeli a műszaki mentés legfontosabb feladatait és területeit, meghatározza a végrehajtás alapvető követelményeit. A tűzoltóságok legjellemzőbb műszaki mentési területei és feladatai az alábbiak szerint foglalhatók össze:

- Beavatkozás közúti, vasúti, légi, vízi járművek baleseténél: emberi élet mentése, a tűz és robbanásveszély elhárítása, közúti akadály megszüntetése, kiszabadult veszélyes anyag továbbterjedésének megakadályozása.
- Beavatkozás közművekben, csatornarendszerekben bekövetkezett balesetknél: emberi élet mentése, tűz és robbanásveszély elhárítása, sérült vezetékek kiszakaszolása, romeltakarítás.
- Beavatkozás az építményekben bekövetkezett károk elhárításánál: biztonságos beavatkozás érdekében közvetlen élet és balesetveszély elhárítása, életmentés, romok eltávolítása, esetleges füsttel-gázzal szennyezett tér kiszellőztetése.

A fentiekben áttekintettem a tűzoltóság műszaki mentési és kárelhárítási feladatainak értelmezését, megállapítottam, hogy a tűzoltóság önállóan használja a műszaki mentés fogalmát. Az 1/2003. BM rendelet alapján bemutattam a műszaki mentés célját, területeit és alapvető feladatait. A következő fejezetben megvizsgálom a tűzoltóság műszaki mentési feladatainak helyét és szerepét a katasztrófa-elhárítási feladatok alrendszerében.

4. A tűzoltóság műszaki mentési feladatának helye és szerepe a katasztrófavédelem területén értelmezett kárelhárítási és kárfelszámolási feladatok csoportjában

A katasztrófa-elhárítási feladatokról az előzőekben már megállapítottam, hogy a végrehajtásukhoz magas szintű társadalmi összefogásra van szükség. A

tűzoltóságot elhelyeztem az egységes katasztrófavédelmi rendszerben, megállapítottam, hogy a rendszer szerves elemét képezi. Az alábbiakban bemutatom, milyen szerepet játszanak a tűzoltóság műszaki mentési feladatai a katasztrófák elhárítása során.

A kárelhárítási feladatok célja és fogalma alapján kijelenthető, hogy azokról a tevékenységekről van szó, melyek biztosítják a közvetlen élet és anyagi javak mentését, a környezeti károk továbbterjedésének megakadályozását stb. A műszaki mentés célja viszont egyértelműen az élet és anyagi javak mentése. Ebből következik, hogy a tűzoltóság műszaki mentési feladatai az egységes katasztrófavédelmi rendszer katasztrófa-elhárítási feladatainak alrendszerébe és a kárelhárítási feladatok csoportjába tartoznak. Az is megállapítható, hogy a műszaki mentés feladatai a végrehajtás időszakát tekintve a „mentés” időszakához kötődnek. A tűzoltóságok beavatkozása jogszabályban rögzített alaprendelkezésük szerint csak a mentés időszakára tehető. A „helyreállítás” időszakában csak ritkán végeznek helyreállítási feladatokat, legfeljebb csak szolgáltatás jelleggel. A fentiek alapján megállapítható, hogy a tűzoltóságok a katasztrófák elhárítása során végrehajtandó műszaki mentési feladatai a katasztrófa-elhárítás alrendszerében kárelhárítási munkák részét képezik.

A tűzoltóságok jelentős szerepet vállalnak a mentési feladatok végrehajtásában, mivel az általuk használt eszközök alkalmasak a katasztrófa sújtotta területen való beavatkozásra is, valamint a beavatkozó állománya megfelelően képzett és kellő rutinnal rendelkeznek az ilyen jellegű feladatok végrehajtásában. Önmagukban nem képesek egy kiterjedt kárterületet átfogni, azonban a kárterületen, az egyes munkahelyeken hatékonyan képesek beavatkozni. Más szervekkel együttműködve (polgári védelem, honvédség stb.) képesek a katasztrófa-elhárítás során jelentkező műszaki mentési és kárelhárítási

feladatokat hatékonyan végrehajtani¹⁰. Fontosnak tartom megjegyezni azt is, hogy a tűzoltóságok a folyamatos készenlét és az azonnal riaszthatóság miatt nincsenek berendezkedve hosszantartó beavatkozásra. Amennyiben időben elhúzódó katasztrófa-elhárítási feladatokban kell részt venniük a hiányos logisztikai képességeik miatt, szükségük van más szervek, szervezetek együttműködésére a logisztikai támogatás területén.

Összességében megállapítható, hogy a tűzoltóságok „műszaki mentési” tevékenysége a katasztrófa-elhárítás fontos részét képezi. A „kárelhárítási” feladatokon belül, a mentés időszakában végrehajtott „műszaki mentési” feladatok elengedhetetlenek a lakosság életének és anyagi javainak megóvása terén. A tűzoltóságok „műszaki mentési” feladatai részét képezik a kárelhárítási és kárfelszámolási munkáknak és azokat kizárólagosan a „mentés” időszakában hajtják végre. Annak ellenére, hogy a tűzoltóságok nem képesek önmagukban a kárelhárítás teljes feladatmennyiségének végrehajtására, de szakmai tapasztalatuk és felszerelésük miatt kiemelt szerepet játszanak a katasztrófák elleni védekezésben. Viszont a védekezés megfelelő és hatékony végrehajtásához elengedhetetlen a különböző mentőszervezetek közötti **együttműködés** és a jól megszervezett **logisztikai támogatás**.

¹⁰ Lásd bővebben: Padányi József: A Magyar Honvédség műszaki csapatainak lehetőségei és feladatai békeidőben a természeti- és civilizációs katasztrófák megelőzésében és a következmények felszámolásában. Kandidátusi értekezés, 1995. ZMNE könyvtár. 130 oldal. Szabó Sándor: Speciális műszaki technikai eszközök és felszerelések alkalmazási lehetőségei a katasztrófavédelemben. *HADTUDOMÁNY* Online, 2009. 25 oldal. http://mhht.eu/hadtudomany/2009/2009_elektronikus/2009_e_5.pdf. 2010.08.25.

FELHASZNÁLT IRODALOM, FORRÁS

1. 1996. évi XXXI. tv. a tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról 4. § g) pontja –
<https://kereses.magyarorszag.hu/jogszabalykereso>. 2010.08.25.
2. 1999. évi LXXIV. törvény a katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről, 46.§ - <https://kereses.magyarorszag.hu/jogszabalykereso>. 2010.08.25.
3. 1/2003. (I. 9.) BM rendelet a tűzoltóság tűzoltási és műszaki mentési tevékenységének szabályairól.
http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0300001.BM. 2010.08.25.
4. A tűzoltóság tűzoltási és műszaki mentési tevékenységének szabályairól – 1/2003. (I. 9.) BM rendelet 392. pont
<https://kereses.magyarorszag.hu/jogszabalykereso>. 2010.08.25.
5. Padányi József: A Magyar Honvédség műszaki csapatainak lehetőségei és feladatai békeidőben a természeti- és civilizációs katasztrófák megelőzésében és a következmények felszámolásában. Kandidátusi értekezés, 1995. ZMNE könyvtár. 130 oldal.
6. Dr. Szabó Sándor – Dr. Tóth Rudolf: A kárelhárítási és kárfelszámolási feladatok értelmezése a katasztrófavédelem területén. Vith International Symposium on Defence Technology, 6-7 May 2010 Budapest, Hungary. Konferencia CD kiadványában megjelent cikk.
7. Szabó Sándor: Speciális műszaki technikai eszközök és felszerelések alkalmazási lehetőségei a katasztrófavédelemben. HADTUDOMÁNY Online, 2009. 25 oldal.
http://mhtt.eu/hadtudomany/2009/2009_elektronikus/2009_e_5.pdf. 2010.08.25.

8. Dr. Tóth Rudolf – Horváth Zoltán: A logisztikai támogatás helye, szerepe a hazai katasztrófavédelem rendszerében. Polgári Védelmi Szemle 2009. 1. szám.
9. Dr. Varga Imre ny. mk. pv. ezredes: A Magyar Köztársaság katasztrófavédelmének irányítási- és feladatrendszere c. előadás 2009.